

Р. Г. Новгородський, Л. Б. Махоткіна

Методичні рекомендації до вивчення
навчальної дисципліни

«ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Миколи Гоголя

Р. Г. Новгородський, Л. Б. Махоткіна

Методичні рекомендації до вивчення
навчальної дисципліни

«ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

Ніжин 2023

УДК 378.147:364(075.8)

Н 72

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
Протокол № 7 від 15.12.2023 р.

Рецензенти:

Хлєбїк С.Р. – доцент, кандидат педагогічних наук Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Рень Л.В. – доцент, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Новгородський Р. Г., Махоткіна Л.Б.

Н72 Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи». Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 43 с.

Методичні рекомендації містять програму навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи», плани лекцій та практичних занять, питання для самостійної та індивідуальної роботи студентів, тестові питання для контролю знань та список рекомендованої літератури.

© Р. Г. Новгородський, Л. Б. Махоткіна, 2023

© НДУ ім. М. Гоголя, 2023

ЗМІСТ

Передмова	4
Тематичний план	5
Програма навчальної дисципліни	6
Особливості організації семінарського заняття	12
Плани практичних занять	14
Самостійна робота студентів	30
Оцінювання навчальних досягнень	33
Перелік орієнтовних питань до екзамену з курсу «Теорія соціальної роботи»	35
Зразки тестових завдань модульного контролю	38
Рекомендована література.....	41

ПЕРЕДМОВА

Значущість теорії для практики соціальної роботи обумовлена такими чинниками: теорія є важливим інструментом нагромадження, систематизації знань, поглиблення розуміння дійсності, збагачує практичну діяльність професійним способом мислення, новими ідеями, пізнанням закономірностей, сприяє формулюванню питань, які перебувають поза межами загальноновизнаних знань, уявлень, стимулюють науковий пошук. Усі теорії соціальної роботи є соціально сконструйованими, адже на них впливає культура суспільства.

Останнє десятиріччя у розвитку української соціальної сфери досить помітними є пошуки ефективної системи допомоги різним категорія населення, що потребують допомоги. Тому за роки незалежності в Україні створено державну систему центрів соціальних служб, виникли різноманітні служби, ініціаторами яких стали як державні структури, так і громадські організації. Соціальна робота є прямим відображенням суті соціальної політики, яка охоплює численні і різноманітні аспекти життя. Зараз підготовку соціальних працівників, підвищення професійної кваліфікації фахівців здійснюють вищі навчальні заклади. Підготовка соціальних працівників передбачає засвоєння ними великого обсягу фахових компетентностей. І саме оволодіння основними теоріями соціальної роботи визначає ефективність майбутньої професійної діяльності. Ця мета досягається у процесі вивчення навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи».

Мета навчальної дисципліни: є ознайомлення студентів з генезою виникнення та розвитку соціальної роботи як особливої сфери діяльності людини, наукової галузі, навчальної дисципліни; розкриття ролі теорій, концепцій, моделей соціальної роботи в діяльності соціальних працівників.

У процесі вивчення дисципліни студенти повинні оволодіти фаховими компетентностями щодо розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи її основних теорій, моделей, концепцій, напрямів та оволодіти здатностями прогнозувати, аналізувати соціальні явища та процеси.

Основні завдання:

- формування у студентів теоретичного розуміння сутності теорій соціальної роботи та їх суспільне значення;
- формування цілісного уявлення про соціальні процеси та явища, чинники і закономірності соціальної життєдіяльності людини;
- здобуття компетентностей у галузі теорії соціальної роботи та їх застосування у практичній діяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма					Заочна форма					
	УСЬОГО	у тому числі				УСЬОГО	у тому числі				
		лекції	практичні	лабор	консул.		сам.роб.	лекції	практичні	лабор	консул.
Модуль 1											
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ЯК НАУКИ, СФЕРИ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ											
Тема 1. Актуальність та особливості початкової дисципліни «Теорія соціальної роботи»	16	2	2			12	16				16
Тема 2. Основні теорії та моделі соціальної роботи	21	4	4		1	12	21	4	2		15
Тема 3. Традиційні психолого-орієнтовні теорії соціальної роботи	18	2	4			12	18	2	2		14
Тема 4. Використання соціологічних теорій в соціальній роботі	16	2	2			12	16				16
Тема 5. Комплексно-орієнтовні теорії соціальної роботи	19	2	4		1	12	19	2		1	16
Тема 6. Сучасні теорії соціальної роботи	16	2	2			12	16				16
Тема 7. Сучасні та ключові концепції у соціальній роботі	16	2	2			12	16			1	15
Разом за змістовим модулем 1	122	16	20		2	84	122	8	4	2	108
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ. СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ											
Тема 8. Прийняття професійних рішень в соціальній роботі	21	4	4		1	12	21	2		1	18
Тема 9. Поняття «отримувачі соціальних послуг» у соціальній роботі	19	2	4		1	12	19	2		1	16
Тема 10. Процес соціальної роботи з отримувачами соціальних послуг	25	4	6		1	14	25		1	1	23
Тема 11. Професійне документування соціальної роботи	23	4	6		1	12	23		1	1	21
Разом за змістовим модулем 2	88	14	20		4	50	88	4	2	4	78
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІІ.											
ЗМІСТ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ											
Тема 12. Індивідуальна робота з отримувачами соціальних послуг	20	4	4			12	20	2	2		16
Тема 13. Надання порад та представництво	20	4	4			12	20	2			18
Тема 14. Вулична соціальна робота	16	2	2			12	16				16
Тема 15. Групова соціальна робота	18	2	4			12	18	2	2		14
Тема 16. Основи соціальної роботи у громаді	16	2	2			12	16				16
Разом за змістовим модулем 3	90	14	16			60	90	6	4		80
Усього годин	300	44	56		6	194	300	18	10		266

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія соціальної роботи»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретичні засади соціальної роботи як науки, сфери практичної діяльності та навчальної дисципліни

Тема 1. Актуальність та особливості навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи»

Характеристика основного понятійного апарату: предмет, мета, завдання, зміст курсу. Сутність поняття «теорія соціальної роботи», «соціальна робота». Предмет, мета та завдання соціальної роботи. Змістова характеристика соціальної роботи. Соціальна робота в системі наук. Зміст соціальної роботи як навчальної дисципліни. Зв'язок соціальної роботи з іншими науками та галузями суспільної практики.

Групи понять і категорій соціальної роботи. Запозичені поняття та категорії соціальної роботи. Зміст загальних та специфічних понять і категорій соціальної роботи. Сфери діяльності соціального працівника. Принципи теорії соціальної роботи: загальнофілософські принципи: детермінізму, відображення, розвитку; загальні принципи соціальних (суспільних) наук: історизму, соціальної обумовленості, соціальної значимості; специфічні принципи соціальної роботи. Змістовні принципи соціальної роботи: гуманізм, справедливість, альтруїзм, гармонізація суспільних, групових і особистих інтересів, самозабезпечення. Психолого-педагогічні принципи соціальної роботи: емпатія, конгруентність, довіра. Методичні принципи: диференційований підхід, послідовність, безперервність, компетентність. Організаційні принципи: всезагальність, комплексність, посередництво, солідарність, субсидарність (матеріальна допомога). Соціальна робота як інструмент соціального контролю у суспільстві та державі.

Основні поняття: соціальна робота, напрямки соціальної роботи, соціальна робота як наука, сфера практичної діяльності, принципи соціальної роботи.

Тема 2. Основні теорії та моделі соціальної роботи

Визначення та походження основних понять «теорія», «модель»; розуміння їх у соціальній роботі. Загальна характеристика підходів до типологізації теорій соціальної роботи. Класифікації теорій та моделей соціальної роботи. Призначення теорій соціальної роботи: теорії зосереджені на допорогових відносинах між працівниками та отримувачами соціальних послуг; зосереджені на розвитку соціальної роботи як професії.

Основні поняття: теорія, модель, еволюція моделей.

Тема 3. Традиційні психолого-орієнтовні теорії соціальної роботи

Теорії соціальної роботи, побудовані на основі психодинамічного напрямку в психології, біхевіоризму та когнітивної теорії.

Екзистенціанальна теорія соціальної роботи – опора на уявлення клієнта про навколишній світ і власний соціальний статус.

Гуманістична теорія соціальної роботи – допомога через самопізнання та усвідомлення клієнта своєї значущості та впливу навколишнього світу. Зв'язок традиційних психолого-орієнтованих теорій соціальної роботи з практикою.

Основні поняття: психодинамічна, когнітивно-біхевіористська, гуманістична, екзистенційна.

Тема 4. Використання соціологічних теорій в соціальній роботі.

Теорія ролей Дж. Г. Міда, системна теорія, соціально-екологічна (Концепція життєвого стресу (“+” або “-” співвідношення “людина навколишнє середовище”); концепція протистояння (проблеми соціальної адаптації); концепція ніші та ареалу (соціальні умови існування людини у громаді); концепція родинності (родинність як підтримувальна система); концепція навичок, самовдосконалення і самоповаги (формування навичок для розвитку людини).

Рольова модель (концепції: набір ролей (опанування багатьох ролей відбувається в процесі набуття досвіду); доповнюваність ролей (виконання певних ролей збігається з очікуваними ролями); міжрольовий конфлікт та напруження між ролями (несумісність ролей, які належать одній людині, або поєднання конфліктних ролей одночасно); невизначеність ролі (неясність уявлення про зміст та виконання певних ролей); рольові дистанції (дистанція між професійною роллю й особистісним ставленням до клієнта).

Соціально-радикальна модель: марксистські підходи (прогресивний; репродуктивний; контрардикторний). Радикальний фемінізм.

Системно-екологічна теорія соціальної роботи – ідея допомоги клієнту в пошуках своєї «екологічної ніші» в навколишньому природно-соціальному просторі.

Теорія ролей (приписані, пов'язані зі статтю, расою, вродженою чи набутою інвалідністю тощо; досягнуті, пов'язані з діяльністю та досягненнями: керівник організації, голова наглядової ради, консультант; біологічні (мати, батько, онука); свідомо обрані ролі (студент, волонтер, викладач, соціальний працівник, подруга, дружина) і стигматизації. Основні недоліки та позитивні сторони соціологічних теорій в соціальній роботі.

Основні поняття: теорія ролей, концепції екологічної моделі, концепції рольової моделі, соціально-радикальна модель, теорія ролей.

Тема 5. Комплексно-орієнтовні теорії соціальної роботи.

Рольова теорія соціальної роботи – модель соціальної роботи, що орієнтується на охоплення проблем клієнта, пов'язаних з очікуваною поведінкою і бажаним розвитком.

Соціально-педагогічна теорія соціальної допомоги (опора на ідею допомоги шляхом виховного впливу з боку сім'ї, школи, позашкільних закладів на процес соціалізації особистості).

Когнітивна теорія соціальної роботи – орієнтація на ідеї допомоги отримувачів соціальних послуг шляхом навчання його стереотипним механізмам управління своїми вчинками адекватно соціальним умовам або конкретній соціальній ситуації.

Теорія кризового втручання - орієнтація на виведення клієнта з кризового стану. Модель сімейної терапії та психосоціальної терапії.

Основні поняття: комплексно-орієнтовані теорії, рольова теорія, соціально-педагогічна теорія, когнітивна теорія.

Тема 6. Сучасні теорії соціальної роботи

Базові (загальні) теорії (знання, які орієнтують). Специфічні теорії та моделі (знання для практики): теорія наснаження (імпаурменту), мотиваційне консультування, транстеоретична модель зміни поведінки, зелена соціальна робота, теорія подвійного (потрійного) мандата, Кейс-менеджмент, орієнтований на сильні сторони отримувача соціальних послуг.

Ключові перспективи (напрями теорії та практики) соціальної роботи (підхід, орієнтований на сильні сторони отримувача соціальних послуг; феміністична соціальна робота).

Основні поняття: базові теорії, специфічні теорії, ключові перспективи.

Тема 7. Сучасні та ключові концепції у соціальній роботі

Інтегративна модель якості життя (можливості задовольнити потреби, потреби людини, самовідчуття добробуту.).

Ексклюзія (соціальне виключення) та інклюзія (включення), рівні (особистісний, міжособистісний, організаційний, рівень громади, рівень суспільства, глобальний рівень).

Стигма та дискримінація: чинники та рівні, прояви та наслідки.

Резильєнс (стресостійкість) в різних кризових умовах та невизначеному світі.

Основні поняття: ексклюзія, інклюзія, стигма та дискримінація, резильєнтність.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Тема 8. Прийняття професійних рішень в соціальній роботі

Моделі прийняття рішень: патерналістична, інструментальна, контрактна, персоналістична. Дилема у соціальній роботі та пріоритети при вирішенні професійних дилем (захист життя, рівність і нерівність, самостійність і свобода, найменша шкода, якість життя, приватність і конфіденційність, довіра і повне розкриття). Професійні межі соціальної роботи.

Основні поняття: рішення, дилема, професійна дилема, професійні межі.

Тема 9. Поняття «отримувачі соціальних послуг» у соціальній роботі

Об'єкт і суб'єкт соціальної роботи. Рівні залучення отримувачів соціальних послуг в у процес соціальної роботи: отримувач, користувач, споживач. Поняття «отримувач соціальних послуг» у соціальній роботі. Поняття соціального виключення та дискримінації отримувачів. Імпауермент отримувачів соціальних послуг. Характеристика професійної соціальної допомоги та професійних стосунків. Професійні межі у стосунках з клієнтом.

Основні поняття: «отримувач соціальних послуг», об'єкт, суб'єкт, імпауермент, професійна етика.

Тема 10. Процес соціальної роботи з отримувачами соціальних послуг

Поняття процесу практичної соціальної роботи. Аналіз рис процесу соціальної роботи, в тому числі його циклічності. Опис фаз процесу роботи з клієнтом: первинне оцінювання, планування, втручання, кінцеве оцінювання. Аналіз ситуацій із визначенням мети і завдань втручання. Алгоритм (послідовність дій) роботи з клієнтом.

Основні поняття: процес, фази процесу, втручання, оцінювання.

Тема 11. Професійне документування соціальної роботи

Складання плану втручання: мета, завдання; план-графік роботи (за ієрархією потреб А. Маслоу). Реалізація плану втручання; моніторинг його результатів. Ведення професійних записів: форма, вимоги. Стандартизація документування. Умови зберігання конфіденційної документації. Правила публічного оприлюднення.

Основні поняття: втручання, професійні записи, моніторинг, документування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ЗМІСТ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Тема 12. Індивідуальна робота з отримувачами соціальних послуг

Місце індивідуальної взаємодії з клієнтом в соціальній роботі. Мета і завдання індивідуальної соціальної роботи. Процес індивідуальної роботи. Індивідуальне інтерв'ю як метод індивідуальної роботи. Фази інтерв'ю. Техніки і прийоми інтерв'ю. Особливості інтерв'ю під час першої та наступних зустрічей з клієнтом. Умови ефективності інтерв'ю. Критерії ефективності індивідуальної соціальної роботи. Індивідуальне консультування в соціальній роботі. Консультативний процес, телефонне консультування.

Основні поняття: фази індивідуальної роботи, інтерв'ю, консультативний процес.

Тема 13. Надання порад та представництво

Поняття «представництво» та його сутність. Типи представництва соціального працівника (професійне представництво, громадське, само представництво, юридичне, представництво рівних, колективне, посередництво). Ключові принципи в наданні порад і в представництві. Соціальний працівник як радник. Спокуса угодовства. Труднощі прийняти пораду. Доречність поради. Конфіденційність. Заохочення самопредставництва. Покращення представництва..

Основні поняття: представництво, типи представництва, принципи представництва, заохочення представництва, посередництво.

Тема 14. Вулична соціальна робота

Призначення вуличної соціальної роботи. Соціальний портрет дітей вулиці. Історичний аспект проблеми дитячої безпритульності у порівнянні з дитячою безпритульністю 20-х років. Категорії дітей вулиці. Основні напрями, форми і методи соціальної роботи з безпритульними та бездоглядними дітьми.

Основні поняття: діти вулиці, класифікація.

Тема 15. Групова соціальна робота

Сутність групової соціальної роботи. Переваги та обмеження застосування методів групової соціальної роботи. Різновиди груп у соціальній роботі. Категорії клієнтів групової соціальної роботи. Види груп в груповій соціальній роботі. Ролі та функції ведучого групової соціальної роботи. Техніки і прийоми фасилітації групової соціальної роботи. Моделі групової роботи: терапевтична групова робота — групова психотерапія; соціальна групова робота; самокерована групова робота — групи самопомоги.

Основні поняття: види груп, техніки, прийоми групової соціальної роботи, моделі групової роботи.

Тема 16. Основи соціальної роботи у громаді

Соціальна робота у громаді як метод соціальної роботи. Визначення громади. Структура та характеристика громади. Ресурси громади. Завдання соціальної роботи у громаді. Догляд в інституціях у порівнянні із доглядом у громаді. Функції соціального працівника у громаді. Наснаження та втручання у соціальній роботі: цілі, наслідки. Основні цілі соціальних послуг в громаді. Чинники, що можуть зумовити складні життєві обставини. Управління системою надання соціальних послуг на рівні територіальної громади. Соціальний менеджер і фахівець, який надає соціальні послуги в громаді (завдання).

Основні поняття: громада, різновиди громади, ресурси, територіальна громада, соціальні послуги в громаді, соціальний менеджер, фахівець.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Практичні заняття з навчальної дисципліни проходять у формі семінарських занять зі студентами під керівництвом викладача.

Семінарські заняття - це форма навчання, яка включає в себе групові обговорення, обмін ідеями та активну участь студентів у процесі навчання. Основна мета семінарських занять - це забезпечити студентам можливість вивчити певний предмет або тему більш глибоко, розглядаючи її з різних точок зору та обмінюючись думками з викладачем і одногрупниками.

На семінарських заняттях студенти можуть вивчати практичні навички, аналізувати важкі питання, вирішувати завдання, обговорювати наукові статті та інші матеріали. Зазвичай викладач виступає в ролі модератора, спрямовуючи обговорення та відповідаючи на запитання студентів.

Семінарські заняття сприяють активному навчанню, розвитку аналітичних навичок та здатності до критичного мислення студентів, а також забезпечують можливість взаємодії та обміну досвідом між учасниками групи.

Традиційно семінарське заняття має свою структуру, яка може варіюватися залежно від конкретного курсу, предмету, викладача та методології навчання. Проте, основні елементи структури семінарського заняття зазвичай включають наступне:

1. Вступ:

- Викладач вітає студентів і коротко оголошує тему, мету заняття та план (питання, які будуть розглядатися на занятті).

- Можливо, введення в контекст або повторення матеріалу з попередніх лекцій.

2. Виклад матеріалу:

- Викладач разом зі студентами можуть в різних формах представляти основний матеріал, який буде обговорюватися (виступ, дискусія, презентація, реферат тощо).

3. Обговорення та аналіз:

- Студенти обговорюють представлений матеріал, задають питання та діляться своїми думками, доповнюючи основні питання семінарського заняття.

4. Активні вправи та групова робота:

- Семінар може включати в себе інтерактивні вправи або завдання, які стимулюють участь студентів та практичне застосування знань.

- Групові обговорення, розв'язання завдань, дискусія, мозковий штурм, круглий стіл, робота в парах тощо.

5. Висновки та підсумок:

- Викладач робить підсумки семінару, підсилюючи ключові відомості та навички, які студенти повинні вивчити.

- Поставлення додаткових запитань або ділових порад для самостійного вивчення.

6. Заклучні питання та коментарі:

- Студенти мають можливість ставити питання або ділитися своїми враженнями в кінці семінару.

- Викладач може надати додаткову інформацію щодо подальшого навчання або ресурсів, які студент може використати для самостійної роботи над підготовкою до семінарського заняття.

Загальна мета семінарського заняття полягає в активному вивченні та практичному застосуванні знань, тому важливо, щоб студенти були активні та взаємодіяли під час семінару.

Отже, семінарські заняття до навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи» буде мати такі особливості організації роботи студента:

1. Ознайомлення студентів із метою та основними проблемними питаннями семінарського заняття.

2. Обговорення зі студентами основних проблемних питань семінарського заняття за різними формами роботи: індивідуальні виступи, бінарні доповіді, групові доповіді, мозковий штурм, дискусії, доповнення, презентації, обговорення. Під час обговорення в аудиторії, студенти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента;
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів;
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів очікується зацікавленість участю у різноманітних заходах професійного спрямування: всеукраїнських та міжнародних конференціях, вебінарах, онлайн навчанні, круглих столах, тематичних курсах предметного профілю.

3. Виконання практичних завдань до кожного із семінарських занять. Такі завдання готуються студентом самостійно до семінарського заняття і представляється у вигляді конспекту (таблиці, графіки, схеми, кросворди, тестові завдання) чи електронного файлу, який має бути прикріпленим до університетської навчальної платформи «УНІКОМ».

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

(56 год.)

II семестр (40 годин)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I-II.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Під час підготовки до семінарських занять студент повинен опрацювати конспект лекцій, наявну наукову літературу та навчально-методичний матеріал. Також підготовка передбачає опрацювання окремих питань до семінарських занять, які не були включені до лекційного матеріалу.

2. В процесі вивчення навчальної дисципліни для закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих на лекціях, студенти повинні виконати практичні завдання, які виносяться на семінарське заняття, згідно розроблених планів.

Семінарське заняття № 1 (2 год.)

Соціальна робота як професія, наука та навчальна дисципліна

1. Визначення соціальної роботи.
2. Соціальна робота як наука та навчальна дисципліна.
3. Групи понять і категорій соціальної роботи.
4. Сфери діяльності соціального працівника.
5. Принципи теорії соціальної роботи: загальнофілософські принципи; загальні принципи соціальних (суспільних) наук; специфічні принципи соціальної роботи; змістовні принципи соціальної роботи; психолого-педагогічні принципи соціальної роботи; методичні принципи; організаційні принципи.

Практичне завдання:

1. Впишіть в таблицю визначення різних дослідників основних понять семінарського заняття:

Поняття	Сутність поняття	Автор
Теорія соціальної роботи		
Соціальна робота		
.....		

2. Підготуйте інтерв'ю у вигляді питань, які можуть розкрити проблематику семінарського заняття. Наприклад, інтерв'ю про «сфери діяльності соціального працівника».

3. Прорецензуйте одну із самостійно обраних Інтернет статей за схемою для рецензії:

РЕЦЕНЗІЯ

Схема рецензії наукової статті може виглядати так:

1. Зазначте назву статті, ім'я автора (або авторів) та публікаційний джерело (назва журналу, рік публікації і т. д.).

2. Наведіть короткий огляд теми статті та її важливості в контексті обраної наукової галузі.

3. Мета статті: визначте основну мету дослідження або роботи, яку представив автор статті.

4. Методологія:

- опишіть методи дослідження, які використовувалися в статті (наприклад, опитування, аналіз літератури, експеримент і т. д.).

- Розгляньте, чи є методологія належним чином обраною для вирішення поставленої мети.

5. Результати:

- Підсумуйте основні результати дослідження, які були представлені в статті.

- Вкажіть, чи вони відповідають поставленій меті і чи підтверджують висновки автора.

6. Аналіз і обґрунтування:

- Проаналізуйте методологію та результати дослідження, обґрунтуйте їх наукову вагомість і достовірність.

- Визначте сильні та слабкі сторони підходу, використаного автором.

7. Висновки та рекомендації:**

- Сформулюйте власні висновки щодо статті та її важливості в контексті наукової галузі.

- Надайте свої рекомендації стосовно можливих напрямків подальших досліджень на цю тему.

8. Стиль та оформлення:

- Оцініть стиль написання статті, її структуру та логічність.

- Переконайтеся, що використовувана лексика та терміни відповідають науковим стандартам і зрозумілі читачу.

9. Відзначення позитивних аспектів:

- Підкресліть позитивні аспекти статті, такі як цікавий дослідницький підхід, важливість теми, чітка структура і т. д.

10. Виявлення недоліків:

- Вказуйте на можливі недоліки статті, такі як методичні або логічні помилки, необґрунтовані висновки, обмеженість дослідження і т. д.

11. Загальний висновок:

- Сумуйте ваші враження від статті і сформулюйте загальний висновок стосовно її якості та внеску в наукову галузь.

12. Підпис та інформація про рецензента:

- Підпишіть свій відгук та надайте інформацію про себе, таку як ваше ім'я, група, спеціальність, курс інші контактні дані.

Пам'ятайте, що рецензія наукової статті повинна бути об'єктивною та аргументованою, а також дотримуватися стандартів наукового етикету.

Література

1. Актуальні питання соціальної роботи: навч. посібник. / О.М.Денисюк та інш. ред. кол.: О.В.Епель, Т.Л.Лях, І.В.Силантьєва. Ужгород: РІК-У, 2023. 420.
2. Капська, А. Й. Соціальна робота: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 325 с.
3. Лукашевич М.П. Теорія і методи соціальної роботи: [навчальний посібник для студ. вузів] : 2-е вид., доп. і випр. К. : МАУП, 2003. 168 с
4. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
5. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Харченко; за заг. ред. І. Д. Звереві. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
6. Сучасні теорії соціальної роботи: Антологія [упор. Т. Семигіна]. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с.
7. Теорії і методи соціальної роботи: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Семигіна, І. І. Мигович, І. М. Грига та ін. К.: Академвидав, 2005. 328 с.
8. Тюптя Л. Т. Соціальна робота: теорія і практика: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 574 с.
9. Харченко С. Я. Теоретико-методичні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи: навч.-метод. посіб. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2016. 433 с.

Семінарське заняття № 2-4 (6 год.)

Основні теорії та моделі соціальної роботи

1. Визначення понять «теорія», «модель».
2. Психологічні моделі в теорії соціальної роботи: психодинамічна модель.
3. Гуманістична і екзистенційна моделі соціальної роботи.
4. Теоретичні джерела когнітивної та біхевіористської теорії соціальної роботи.
5. Концепція психосоціального розвитку людини у суспільстві за Е. Еріксоном.

Практичне завдання:

1. **Зобразіть схематично** психологічні теорії та моделі, що використовує соціальна робота.
2. **Для кожної із наведених моделей розкрийте:**
 - Ключові проблеми отримувача соціальних послуг, на подолання яких була би спрямована соціальна робота в даному випадку;
 - Загальну мету та конкретні цілі втручання;

Оформити у вигляді таблиці за зразком:

Модель / теорія СР	
Ключові проблеми	
Мета, цілі	
Модель / теорія СР	

Література

1. Соціальна робота: [навч. посіб.]: В 3 ч. / Під ред. Т. Семигіної, І. Григи; Національний університет "Києво-Могилянська академія", Школа соціальної роботи ім. В. І. Полтавця. К.: "Києво-Могилянська академія", 2004. 180 с.
2. Кривоконь Н.І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський державний технологічний університет, 2012. 320 с.
3. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
4. Соціальна робота в Україні: перші кроки / Під ред. Полтавця; Школа соціальної роботи Національного університету "Києво-Могилянська академія". К.: КМ Академія, 2000. 238 с.
5. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Харченко; за заг. ред. І. Д. Зверевої. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
6. Сучасні теорії соціальної роботи: Антологія [упор. Т. Семигіна]. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с.

Семінарське заняття № 5 (2 год.)

Соціологічно-орієнтовні теорії соціальної роботи

1. Системна теорія в соціальній роботі.
2. Соціально-екологічна теорії в соціальній роботі.
3. Соціально-радикальна модель соціальної роботи.
4. Використання у соціальній роботі теорії ролей.

Практичне завдання:

1. **Зобразіть схематично** соціологічні теорії та моделі, що використовує соціальна робота.
2. **Для кожної із наведених моделей розкрийте:**
 - Ключові проблеми отримувача соціальних послуг, на подолання яких була би спрямована соціальна робота в даному випадку;
 - Загальну мету та конкретні цілі втручання;

Оформити у вигляді таблиці за зразком:

Модель / теорія СР	
Ключові проблеми	
Мета, цілі	
Модель / теорія СР	

Література

1. Соціальна робота: [навч. посіб.]: В 3 ч. / Під ред. Т. Семигіної, І. Григи; Національний університет "Києво-Могилянська академія", Школа соціальної роботи ім. В. І. Полтавця. К.: "Києво-Могилянська академія", 2004. 180 с.
2. Кривоконь Н.І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський державний технологічний університет, 2012. 320 с.
3. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
 - а. Соціальна робота в Україні: перші кроки / Під ред. Полтавця; Школа соціальної роботи Національного університету "Києво-Могилянська академія". К.: КМ Академія, 2000. 238 с.
4. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Харченко; за заг. ред. І. Д. Зверевої. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
5. Сучасні теорії соціальної роботи: Антологія [упор. Т. Семигіна]. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с.

Семінарське заняття № 6-7 (4 год.)

Використання комплексно-орієнтованої теорії в соціальній роботі

1. Модель кризового втручання в соціальній роботі.
2. Соціально-педагогічна модель соціальної роботи.
3. Модель психосоціальної терапії в соціальній роботі.
4. Модель сімейної терапії як теорія соціальної роботи.
5. Модель, зосереджена на завданні в соціальній роботі.

Практичне завдання:

1. **Зобразіть схематично** комплексно-орієнтовні теорії та моделі, що використовує соціальна робота.
2. **Розробіть кросворд** до одного із питань семінарського заняття.
3. **Для кожної із наведених моделей розкрийте:**
 - Ключові проблеми отримувача соціальних послуг, на подолання яких була би спрямована соціальна робота в даному випадку;
 - Загальну мету та конкретні цілі втручання;

Оформити у вигляді таблиці за зразком:

Модель / теорія СР	
Ключові проблеми	
Мета, цілі	
Модель / теорія СР	

Література

1. Соціальна робота: [навч. посіб.]: В 3 ч. / Під ред. Т. Семигіної, І. Григи; Національний університет "Києво-Могилянська академія", Школа соціальної роботи ім. В. І. Полтавця. К.: "Києво-Могилянська академія", 2004. 180 с.
2. Кривоконь Н.І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський державний технологічний університет, 2012. 320 с.
3. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
4. Соціальна робота в Україні: перші кроки / Під ред. Полтавця; Школа соціальної роботи Національного університету "Києво-Могилянська академія". К.: КМ Академія, 2000. 238 с.
5. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Харченко; за заг. ред. І. Д. Зверевої. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
6. Сучасні теорії соціальної роботи: Антологія [упор. Т. Семигіна]. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с.

Семінарське заняття № 8-10 (6 год.)

Сучасні теорії та концепції у соціальній роботі

1. Базові (загальні) теорії (знання, які орієнтують).
2. Специфічні теорії та моделі (знання для практики): теорія наснаження (імпаурменту), мотиваційне консультування, транстеоретична модель зміни поведінки, зелена соціальна робота, теорія подвійного (потрійного) мандата, Кейс-менеджмент, орієнтований на сильні сторони отримувача соціальних послуг.
3. Ключові перспективи (напрями теорії та практики) соціальної роботи (підхід, орієнтований на сильні сторони отримувача соціальних послуг; феміністична соціальна робота).
4. Інтегративна модель якості життя (можливості задовольнити потреби, потреби людини, самовідчуття добробуту.).
5. Ексклюзія (соціальне виключення) та інклюзія (включення). Рівні: особистісний, міжособистісний, організаційний, рівень громади, рівень суспільства, глобальний рівень.
6. Стигма та дискримінація: чинники та рівні, прояви та наслідки.
7. Резильєнс (стресостійкість) в різних кризових умовах та невизначеному світі.

Практичне завдання:

1. Складіть таблицю за зразком:

Специфічні теорії та моделі		
Теорія	Зміст теорії	Автор
теорія наснаження		
зелена соціальна робота		
мотиваційне консультування		

2. Розробіть схеми, що будуть ілюструвати основні сучасні теорії соціальної роботи.

3. Підготуйте на вибір мультимедійну презентацію одного із питань семінарського заняття.

Література

1. Соціальна робота: [навч. посіб.]: В 3 ч. / Під ред. Т. Семигіної, І. Григи; Національний університет "Києво-Могилянська академія", Школа соціальної роботи ім. В. І. Полтавця. К. : "Києво-Могилянська академія", 2004 180 с.

2. Кривоконь Н.І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський державний технологічний університет, 2012. 320 с.

3. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

4. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Харченко; за заг. ред. І. Д. Зверевої. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.

5. Сучасні теорії соціальної роботи: Антологія [упор. Т. Семигіна]. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с.

Семінарське заняття № 11 (2 год.)

Складові професії: базові цінності, знання та вміння соціального працівника

1. Сутність поняття «цінність» у соціальній роботі.
2. Загальна типологія цінностей.
3. Класифікації професійних цінностей соціальної роботи: Шуламیت Рамона, британської асоціації соціальних працівників, канадської асоціації соціальних працівників та ін.

Практичне завдання:

1. Підготуйте презентацію на одне з питань семінарського заняття.
2. Розробіть «тестові завдання» різного типу відносно основних питань семінарського заняття.

3. Заповніть таблицю за зразком:

Цінності у соціальній роботі		
Цінності	Зміст	Автор
		Шуламїт Рамон
		Девідом Бренденом

Література

1. Капська, А. Й. Соціальна робота: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр навчальної літератури, 2005.- 325 с.
2. Лукашевич М.П. Теорія і методи соціальної роботи: [навчальний посібник для студ. вузів]: 2-е вид., доп. і випр. - К. : МАУП, 2003. 168 с
3. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
4. Соціальна робота: [навч. посіб.]: В 3 ч. / Під ред. Т. Семигіної, І. Григи; Національний університет "Києво-Могилянська академія", Школа соціальної роботи ім. В. І. Полтавця. К. : "Києво-Могилянська академія", 2004 180 с.
5. Сучасні теорії соціальної роботи: Антологія [упор. Т. Семигіна]. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с.
6. Теорії і методи соціальної роботи: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Семигіна, І. І. Мигович, І. М. Грига та ін. К.: Академвидав, 2005. 328 с.
7. Тюптя Л. Т. Соціальна робота: теорія і практика: [навчальний посібник]: - 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 574 с.
8. Харченко С. Я. Теоретико-методичні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи: навч.-метод. посіб. / С. Я. Харченко та ін. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2016. 433 с.

Семінарське заняття № 12 (2 години) Професійні рішення в соціальній роботі

1. Моделі прийняття професійних рішень в соціальній роботі.
2. Особливості сучасних підходів до прийняття професійних рішень.
3. Поняття «дилема» та джерела етичних дилем у соціальній роботі.
4. Пріоритетність при вирішенні професійних дилем.

Практичне завдання:

1. Розробіть схеми, що будуть ілюструвати моделі прийняття професійних рішень.
2. Підготуйте на вибір мультимедійну презентацію одного із питань семінарського заняття.

Література

1. Соціальна робота: [навч. посіб.]: В 3 ч. / Під ред. Т. Семигіної, І. Григи; Національний університет "Києво-Могилянська академія", Школа соціальної роботи ім. В. І. Полтавця. К. : "Києво-Могилянська академія", 2004. 180 с.
2. Кривоконь Н.І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський державний технологічний університет, 2012. 320 с.
3. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
4. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Харченко; за заг. ред. І. Д. Зверєвої. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.

Семінарське заняття № 13-14 (4 години)

Отримувачі соціальних послуг в соціальні роботі

1. Об'єкт і суб'єкт соціальної роботи.
2. Рівні залучення у процес соціальної роботи: отримувач, користувач, споживач.
3. Поняття соціального виключення та дискримінації клієнтів.
4. Імпауермент клієнтів.
5. Професійні межі у стосунках соціального працівника та отримувачами соціальних послуг.

Практичне завдання:

1. Складіть схематичне зображення негативних станів отримувачів соціальних послуг (соціальне виключення, дискримінація).
2. Розробіть тестові завдання відносно проблематики семінарського заняття.

Література

1. Капська, А. Й. Соціальна робота: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.- К.: Центр навчальної літератури, 2005. 325 с.
2. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
3. Соціальна робота: навч. посіб.: В 3 ч. / Під ред. Т. Семигіної, І. Григи; Національний університет "Києво-Могилянська академія", Школа соціальної роботи ім. В. І. Полтавця. К. : "Києво-Могилянська академія", 2004. 180 с.
4. Теорії і методи соціальної роботи: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Семигіна, І. І. Мигович, І. М. Грига та ін. К.: Академвидав, 2005. 328 с.
5. Тюптя Л. Т. Соціальна робота: теорія і практика: навчальний посібник: 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 574 с.
6. Харченко С. Я. Теоретико-методичні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи: навч.-метод. посіб. / С. Я. Харченко та ін. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2016. 433 с.

Семінарське заняття № 15-16 (4 години)
Особливості процесу соціальної роботи з отримувачами
соціальних послуг

1. Поняття «процес» у практичній соціальній роботі.
2. Характеристика підходів до визначення процесу соціальної роботи.
3. Основні риси процесу соціальної роботи, циклічність.
4. Провідні фази процесу роботи з отримувачами соціальних послуг: первинне оцінювання, планування догляду, втручання, кінцеве оцінювання.

Практичне завдання:

1. Складіть таблицю за зразком:

Підходів до визначення процесу соціальної роботи	Зміст
Раціональний (лінійний) підхід	
Покроковий	
Практичний підхід	

2. Зобразіть схематично основні фази протікання процесу соціальної роботи з отримувачами соціальних послуг.

Література

1. Капська, А. Й. Соціальна робота: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 325 с.
2. Лукашевич М.П. Теорія і методи соціальної роботи: [навчальний посібник для студ. вузів]: 2-е вид., доп. і випр. К. : МАУП, 2003. 168 с
3. Словник-довідник для соціальних працівників / За заг. ред. А.Й. Капської, С.В. Толстоухової та ін.. К., 2000. 260 с.
4. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
5. Соціальна робота: Технологічний аспект: навч. посіб. / А. Й. Капська, О.В. Безпалько, Р. Х. Вайнола. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.
6. Соціальна робота в Україні: перші кроки: научное издание / Під ред. В. Полтавця; Школа соціальної роботи Національного університету "Києво- Могиллянська академія". К. : КМ Академія, 2000. 238 с.
7. Теорії і методи соціальної роботи: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Семигіна, І. І. Мигович, І. М. Грига та ін. К.: Академвидав, 2005. 328 с.
8. Тюптя Л. Т. Соціальна робота: теорія і практика: [навч. посібник] / Л. Т. Тюптя, І. Б. Іванова: - 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 574 с.
9. Харченко С. Я. Теоретико-методичні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи: навч.-метод. посіб. / С. Я. Харченко та ін. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2016. 433 с.

Семінарське заняття № 17-18 (4 години)
Особливості ведення випадку в соціальній роботі

1. Індивідуальна робота як метод соціальної роботи.
2. Характеристика процесу ведення випадку.
3. Моделі ведення випадку.
4. Первинне оцінюванні і складання плану догляду.
5. Особливості реалізації плану втручання і оцінювання його результатів.

Практичне завдання:

1. Зобразіть схематично сутність процесу ведення випадку.
2. Складіть таблицю за зразком:

Послідовних фаз	Зміст фаз
Початкове оцінювання	
Планування догляду	

3. Складіть таблицю за зразком:

Варіанти закінчення циклу допомоги	Зміст варіантів
закінчення стосунків	
вихід на друге коло процесу	
повернення до будь-якої стадії	
перегляд рішень, висновків	

Література

1. Лукашевич М.П. Теорія і методи соціальної роботи: [навчальний посібник для студ. вузів]: 2-е вид., доп. і випр. - К. : МАУП, 2003. - 168 с
2. Словник-довідник для соціальних працівників / За заг. ред. А.Й. Капської, С.В. Толстоухової та ін.. К., 2000.- 260 с.
3. Соціальна робота: навчальний посібник. Кн. 2 / Ін-т вищ. освіти АПН України; Держ. центр соц. служб для молоді. К.: ДЦССМ, 2002. 440 с.
4. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
5. Соціальна робота: [навч. Посібник] / В. П. Андрущенко, В. П. Бех, М. П. Лукашевич та ін.; Інститут вищої освіти АПН України, Державний центр соціальних служб для молоді. - К. : ДЦССМ, 2002. - 440 с.
6. Теорії і методи соціальної роботи: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Семигіна, І. І. Мигович, І. М. Грига та ін. К.: Академвидав, 2005.328 с.
7. Тюптя Л. Т. Соціальна робота: теорія і практика: [навчальний посібник]: 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 574 с.
8. Харченко С. Я. Теоретико-методичні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи: навч.-метод. посіб. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2016. 433 с.

Семінарське заняття № 19-20 (4 години)

Професійне документування соціальної роботи

1. Ведення професійних записів як частина щоденної діяльності соціального працівника.
2. Поняття про документування в соціальній роботі.
3. Основні функції професійних записів – спостереження; навчання; нагромадження інформації; планування дослідження; фінансовий контроль; оцінювання роботи організації та її фахівців; ідентифікація особистості.
4. Стандартизація документування. Умови зберігання конфіденційної документації.
5. Звітування у роботі соціального працівника.
6. Структура звіту та його різновиди.

Практичне завдання:

1. Необхідно самостійно обрати проблему отримувача соціальних послуг та запропонувати орієнтовний план роботи соціального працівника на тиждень (місяць).
2. Запропонуйте зразок ведення щоденника професійних записів щодо взаємодії з отримувачем соціальних послуг.

Література

1. Балдинюк О.Д. Ведення професійної документації як важлива складова професійної підготовки соціальних працівників. URL: <http://surl.li/nbalz>
2. Документація в соціальній роботі. Упоряд.: К.Шендеровський, І.Ткач. К.: Главник, 2006. 112с.
3. Журнал планування роботи практичного психолога (соціального працівника). *Психолог*. 2004. №29 (серпень). С. 1-24.
4. Лукашевич М.П. Теорія і методи соціальної роботи: [навчальний посібник для студ. вузів]: 2-е вид., доп. і випр. - К. : МАУП, 2003. 168 с.
5. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
6. Соціальна робота: [навч. Посібник] / В. П. Андрущенко, В. П. Бех, М. П. Лукашевич та ін.; Інститут вищої освіти АПН України, Державний центр соціальних служб для молоді. К. : ДЦССМ, 2002. 440 с.
7. Тюптя Л. Т. Соціальна робота: теорія і практика: [навчальний посібник]: 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 574 с.
8. Харченко С. Я. Теоретико-методичні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи: навч.-метод. посіб. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2016. 433 с.

III семестр (16 годин)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III-II. Основні форми соціальної роботи

Семінарське заняття № 21-22 (4 години)

Індивідуальне консультування в соціальній роботі

1. Специфіка консультування в соціальній роботі.
2. Особливості консультативного процесу та консультативної взаємодії з отримувачем соціальних послуг
3. Соціально-психологічне консультування у соціальній роботі.

Практичне завдання:

1. Підготуйте презентацію на одне з питань семінарського заняття.
2. Зобразіть схематично структурні компоненти консультативного процесу.

Література

1. Капська, А. Й. Соціальна робота: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 325 с.
2. Лукашевич М.П. Теорія і методи соціальної роботи: [навчальний посібник для студ. вузів]: 2-е вид., доп. і випр. К. : МАУП, 2003. 168 с.
3. Наказ міністерства соціальної політики України «Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги консультування» (зі змінами).
4. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
5. Соціальна робота: навчальний посібник. Кн. 2 / Ін-т вищ. освіти АПН України; Держ. центр соц. служб для молоді.- К.: ДЦССМ, 2002. 440 с.
6. Теорії і методи соціальної роботи: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Семигіна, І. І. Мигович, І. М. Грига та ін. - К.: Академвидав, 2005. 328 с.
7. Тюття Л. Т. Соціальна робота: теорія і практика: [навчальний посібник] / Л. Т. Тюття, І. Б. Іванова: 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 574 с.

Семінарське заняття № 23-24 (4 години)

Надання порад та представництво інтересів у соціальній роботі

1. Поняття «представництво» та його сутність.
2. Типи представництва соціального працівника (професійне представництво, громадське, самопредставництво, юридичне, представництво рівних, колективне, посередництво).
3. Ключові принципи в наданні порад і в представництві.
4. Соціальний працівник як радник. Спокуса угодовства.
5. Труднощі у прийнятті порад. Доречність поради. Конфіденційність. Заохочення самопредставництва.
9. Покращення представництва.

Практичні завдання

1. Підготуйте презентацію на одне із питань плану заняття.
2. Використовуючи поняття і визначення з цієї теми, складіть кросворд.
3. Зобразіть схематично типологію представництва соціального працівника.

Література

1. Лукашевич М.П. Теорія і методи соціальної роботи: [навчальний посібник для студ. вузів]: 2-е вид., доп. і випр. - К. : МАУП, 2003. - 168 с
2. Словник-довідник для соціальних працівників / За заг. ред. А. Й. Капської, С.В. Толстоухової та ін.. К., 2000.- 260 с.
3. Соціальна робота: навчальний посібник. Кн. 2 / Ін-т вищ. освіти АПН України; Держ. центр соц. служб для молоді. К.: ДЦССМ, 2002. 440 с.
4. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
5. Соціальна робота: [навч. Посібник] / В. П. Андрущенко, В. П. Бех, М. П. Лукашевич та ін.; Інститут вищої освіти АПН України, Державний центр соціальних служб для молоді. - К. : ДЦССМ, 2002. - 440 с.
6. Теорії і методи соціальної роботи: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Семигіна, І. І. Мигович, І. М. Грига та ін. К.: Академвидав, 2005. 328 с.
7. Тюття Л. Т. Соціальна робота: теорія і практика: [навчальний посібник]: 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 574 с.
8. Харченко С. Я. Теоретико-методичні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи: навч.-метод. посіб. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2016. 433 с.

Семінарське заняття № 25 (2 години)

Особливості соціально вуличної роботи

1. Призначення вуличної соціальної роботи
2. Умови організації вуличної соціальної роботи та її етапи.
3. Основні принципи вуличної соціальної роботи.
4. Правила безпеки соціального працівника при вуличній соціальній роботі.
5. Вулична соціальна робота з різними категоріями:
 - бездоглядні діти;
 - особи, що вживають психоактивні речовини;
 - бездомні люди.

Практичне завдання:

1. Розробіть методичні рекомендації щодо безпеки соціального працівника при роботі на вулиці.
2. Зобразіть схематично етапи вуличної соціальної роботи.

Література

1. Лукашевич М.П. Теорія і методи соціальної роботи: [навчальний посібник для студ. вузів] / М. П. Лукашевич, І. І. Мигович: 2-е вид., доп. і випр. К. : МАУП, 2003. 168 с.
2. Теорії і методи соціальної роботи: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Семигіна, І. І. Мигович, І. М. Грига та ін. - К.: Академвидав, 2005. 328 с.
3. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
4. Комплексна допомога бездоглядним і безпритульним дітям: метод. посібник / авт. Безпалько О.В., Гурська Л.П., Журавель Т.В. та ін. / за заг. ред. Зверевої І.Д., Петрочко Ж.В. К.: Видавничий дім «Калита», 2010. 376 с.
5. Добров П.В., Грідіна І.М., Касьянова Н.М. Боротьба з дитячою безпритульністю та бездоглядністю в перші післявоєнні роки (на прикладі Донбасу): Монографія. Донецьк, 2011. 203 с.
6. Закон України «Про основи соціального захисту бездоглядних громадян і безпритульних дітей» поточна редакція URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15#Text> (звернення 22.02.2022)

Семінарське заняття № 26-27 (4 години) Особливості групової соціальної роботи

1. Сутність групової роботи.
2. Класифікація груп у соціальній роботі
3. Групові процеси та явища. Етапи групового розвитку і їх особливості.
4. Організація групової соціальної роботи: планування, підготовка, переговори та узгодження, проведення, завершення і оцінювання.
5. Моделі групової роботи: терапевтична групова робота — групова психотерапія; соціальна групова робота; самокерована групова робота — групи самопомоги.
6. Сутність і призначення тренінгової роботи.
7. Ролі та функції ведучого групової соціальної роботи. Техніки і прийоми фасилітації групової соціальної роботи.

Практичне завдання:

1. Заповніть таблицю за зразком:

Групова робота	
Недоліки групової роботи	Переваги групової роботи

2. Розробіть кросворд використовуючи поняття семінарського заняття.

Література

1. Лукашевич М.П. Теорія і методи соціальної роботи: [навчальний посібник для студ. вузів] : 2-е вид., доп. і випр. К. : МАУП, 2003. 168 с.
2. Пихтіна Н.П., Новгородський Р.Г. Профілактика та соціально-педагогічна робота з дітьми девіантної поведінки: Навч.-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім.Миколи Гоголя, 2007. 239 с.
3. Теорії і методи соціальної роботи: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Семигіна, І. І. Мигович, І. М. Грига та ін. К.: Академвидав, 2005. 328 с.
4. Соціальна робота: [навч. посіб.]: В 3 ч. / Під ред. Т. Семигіної, І. Григи; Національний університет "Києво-Могилянська академія", Школа соціальної роботи ім. В. І. Полтавця. К. : "Києво-Могилянська академія", 2004 180 с.
5. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

Семінарське заняття № 28 (2 години) Уявлення про громаду і роботу в ній

1. Сутність і типологія громад.
2. Особливості розвитку громади.
3. Функції і стратегії діяльності соціальних працівників у громаді.
4. Методи і моделі роботи в громаді.

Практичне завдання:

1. Підготуйте презентацію на обране питання семінарського заняття.
2. Зобразіть схематично надання соціальних послуг в громаді шляхом ведення випадку, що передбачає етапи (аналіз заяви, оцінка потреб, прийняття рішень, розроблення індивідуального плану, укладання договору, виконання договору, здійснення моніторингу).
3. Заповніть таблицю за зразком:

Моделі роботи в громаді	Зміст моделі
1.	
2.	

Література

1. Лукашевич М.П. Теорія і методи соціальної роботи: [навчальний посібник для студ. вузів] : 2-е вид., доп. і випр. К. : МАУП, 2003. 168 с.
2. Соціальна робота у громадах: методичні рекомендації до самостійної роботи / уклад. Т. В. Петренко. К. : НАУ, 2013. 52 с.
3. Слосанська Г. І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія / за наук.ред.д-ра пед. наук, проф. В. А. Поліщук. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018. 382 с.
4. Теорії і методи соціальної роботи: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Семигіна, І. І. Мигович, І. М. Грига та ін. К.: Академвидав, 2005. 328 с.
5. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студента передбачає:

№ з/п	Назва завдання	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Підготовка до семінарських занять – роботу із базовою літературою та конспектом лекцій; – пошук та опрацювання додаткової літератури; – конспектування, складання тез; – кодування інформації (складання схем, таблиць, графіків); – написання рефератів, доповідей, звітів; – підготовка виступів із повідомленнями на семінарських заняттях; – виконання практичних завдань до семінарських занять (кресворди, тести, презентації, таблиці, схеми тощо);	80	120
2	Виконання модульних контрольних робіт на платформі «УНІКОМ»;	50	80
3	Підготовка ІНДЗ (форми презентації опрацьованої інформації – реферат, презентація, есе тощо).	64	66
	ВСЬОГО	194	266

Самостійна робота здається особисто викладачу або прикріплюється у вигляді електронного файлу на університетській навчальній платформі «УНІКОМ» (<https://vle.ndu.edu.ua/>)

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

виконується одне із перерахованих на вибір завдань

Виконання індивідуальних і творчих завдань сприяє розвитку таких навичок та здібностей у студентів:

- Здатність виражати та обґрунтовувати свої власні погляди;
- Здатність аналізувати складні соціальні проблеми;
- Навички самостійного пошуку потрібної інформації;
- Здатність критично аналізувати соціальну реальність та застосовувати набуті теоретичні знання для їх практичного розв'язання.

ІНДЗ І. Реферат складається з таких частин (письмова робота):

Титульна сторінка (назва навчального закладу, інститут; кафедра, дисципліна, з якої виконується реферат; тема; прізвище, ім'я та по-батькові студента, який виконав реферат; прізвище, ім'я та по-батькові викладача, який має перевірити реферат; місто та рік виконання роботи);

Зміст (план) - вказується перелік основних пунктів реферату (вступ, параграф 1,2; висновки, література тощо).

Вступ - розкриває актуальність обраної проблемної теми, як правило може містити мету і завдання дослідження.

Теоретична частина (параграфи) повинна містити аналіз використаних джерел, а також історію питання. Як правило, саме тут розкриваються основні положення, хід висловлювань і доказів основних ідей. Параграфи повинні відповідати назві теми і не виходити за її межі, в той час їх зміст повинен розкрити тему обраної проблеми. Кількість параграфів визначається змістом і наявністю матеріалу з теми дослідження.

У рефераті необхідно узагальнено розкрити сутність відповідей на задані питання. Для кожного питання потрібно підготувати короткий висновок. Відповіді мають бути самодостатніми, відображати рівень загальної освіти та спеціальних знань студентів.

Висновки - формулюються практичні поради та рекомендації, провідні напрями подальшого дослідження даної проблеми. Висновок повинен містити власні узагальнення та оцінка.

Список використаних джерел оформляється в алфавітному порядку. За обсягом реферат повинен складати 10-15 друкованих сторінок.

Орієнтовна тематика для написання рефератів

1. Соціальна робота як наука.
2. Взаємозв'язок соціальної роботи з іншими науками.
3. Особливості соціальної роботи як навчальної дисципліни.
4. Основні поняття і категорії соціальної роботи.
5. Суспільні цінності та їх зв'язки з соціальною роботою.
6. Соціальна робота і гуманізація соціальних відносин.
7. Роль соціальної педагогіки у становленні та організації соціальної роботи.

8. Понятійно-термінологічні проблеми соціальної роботи на сучасному етапі в Україні

9. Підходи до класифікації принципів соціальної роботи.

10. Професійне спілкування у соціальній роботі.

11. Соціально-педагогічне консультування в соціальній роботі.

12. Особливості ведення професійних записів соціального працівника.

13. Традиційні теорії соціальної роботи.

14. Інноваційні концепції сучасної соціальної роботи.

15. Модель орієнтованої на сильні сторони користувачів соціальної роботи.

16. Соціальна робота з розвитку громади.

17. Базові концепції екологічного підходу в соціальній роботі (життєвого стресу, протистояння, ніші та ареалу).

18. Стигматизація та дискримінація в соціальній роботі.

19. Сучасні класифікації теорій та моделей соціальної роботи.

20. Індивідуальне консультування як стратегія втручання.

ІНДЗ II (на вибір).

Створити бібліографічний покажчик за обраною темою (тема на вибір) або до тематики семінарського заняття (мінімальна кількість джерел має складати 10-15 пунктів)

ІНДЗ III (на вибір).

Створення презентації на обрану самостійно тематику, приурочену до семінарського заняття або із переліку питань самостійної роботи.

Презентація має містити не менше 10 слайдів, які висвітлюють обране питання: актуальність, план презентації, тези презентації, список використаних джерел.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Провідними методами навчання виступають:

За джерелами знань використовуються такі методи навчання:

словесні – лекція, бесіда, диспут, дискусія, розповідь, пояснення, інструктаж;

наочні – демонстрація, ілюстрація, використання логічних схем, таблиць;

практичні – мозковий штурм, практична робота, вправи, презентація.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи:

– аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи:

– проблемний, частко-вопошуковий, дослідницький, робота в Internet мережі.

ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється шляхом обговорення теоретичних питань на семінарських заняттях та оцінки: виступи студентів, доповнень, повідомлень на семінарських заняттях, захисту рефератів, виконання тестових завдань, а також завдань самостійної та індивідуальної роботи студентів.

По закінченню кожного змістового модуля виконується модульна контрольна робота.

Формою *підсумкового контролю* успішності навчання згідно навчального плану **екзамен**. Заходи додаткового діагностування рівня навчальних досягнень під час проведення підсумкового контролю не є обов'язковими і проводяться лише для окремих студентів за їх бажанням з метою покращення підсумкової оцінки.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Форми роботи	Розподіл балів
Практичні заняття	30
ІНДЗ	15
Самостійна робота	5
МКР - 1	10
МКР- 2	10
ЕКЗАМЕН	30

Переведення формувальних оцінок у бали здійснюється у відсотковій пропорції:

$$\frac{\text{сума набраних оцінок} \times 100}{\text{максимальна сума оцінок}}$$

Додаткові (заохочувальні) бали

Умови та порядок визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті регулюються р.8 «Положення про організацію освітнього процесу в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя» (2019). З дисципліни «Теорія соціальної роботи» максимальна кількість додаткових балів не може перевищувати **10 балів**.

**Критерії оцінювання знань, умінь та навичок студентів
з навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи»**

<p align="center">90-100 (відмінно)</p>	<p>Студент має глибокі і системні знання з усього теоретичного курсу, у нього сформовані основні поняття з теорії соціальної роботи, вільно володіє спеціальними термінами, знає методи, форми та технології соціальної роботи, розроблені як вітчизняними так і зарубіжними фахівцями.</p>
<p align="center">82-89 (добре)</p>	<p>Студент має міцні ґрунтовні знання, розуміє основні особливості соціальної роботи соціального працівника, володіє новітніми засоби та формами соціалізації дітей, вміє застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці під час підготовки розвивальних, пізнавальних завдань, але може допустити неточності в формулюванні термінів, незначні помилки в наведених прикладах.</p>
<p align="center">74-81 (добре)</p>	<p>Студент знає програмний матеріал повністю, має практичні навички, може показати практичну значимість специфіки соціальної роботи соціального працівника різних установ, розуміється на сучасних, моделях і методах соціальної роботи, але не вміє узагальнити та систематизувати сказане.</p>
<p align="center">64-73 (задовільно)</p>	<p>Студент знає структуру та проблематику курсу, але не може обґрунтувати психолого-педагогічні аспекти засвоєння предмета, знає тільки основні поняття, що зустрічаються в роботі соціального працівника при цьому допускає незначні неточності.</p>
<p align="center">60-63 (задовільно)</p>	<p>Студент знає основні теми курсу, але його знання мають загальний характер, знання, вміння і навички, необхідні для практичного використання знань курсу щодо особливостей соціальної роботи соціального працівника у них не сформовані</p>
<p align="center">1-59 (незадовільно) з можливістю повторного складання</p>	<p>Студент має фрагментарні знання з усього курсу. Не вміє викласти програмний матеріал. Практично не відповідає на поставлені питання щодо теорії соціальної роботи.</p>

Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи».

Навчальна література (підручники, посібники, наукові статті, монографії).

Університетська он-лайн платформа «УНІКОМ» – навчальна дисципліна «Теорія соціальної роботи». URL: <https://vle.ndu.edu.ua/>

Перелік орієнтовних питань до екзамену з курсу «ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

II семестр

1. Предмет та завдання соціальної роботи як науки.
2. Соціальна робота як професія.
3. Взаємозв'язок соціальної роботи з іншими суміжними науками.
4. Групи понять і категорій соціальної роботи.
5. Сфери діяльності соціального працівника.
6. Цілі та завдання соціальної роботи як практичної діяльності.
7. Характеристика специфічних понять і категорій соціальної роботи.
8. Основні принципи теорії соціальної роботи.
9. Змістовні принципи соціальної роботи.
10. Психолого-педагогічні принципи соціальної роботи.
11. Методичні принципи соціальної роботи.
12. Організаційні принципи соціальної роботи.
13. Шляхи досягнення головної мети соціальної роботи.
14. Специфіка функцій соціального працівника.
15. Класифікації теорій та моделей соціальної роботи.
16. Ролі соціального працівника та їх класифікація (професійні, практичні ролі, посередницькі, адміністративні та ін.).
17. Охарактеризуйте функції соціального працівника.
18. Діагностична функція в діяльності соціального працівника.
19. Характеристика організаційної функції соціального працівника.
20. Прогностична функція в роботі соціального працівника.
21. Профілактична та соціально-терапевтична функції соціального працівника.
22. Дайте характеристику комунікативній функції соціального працівника.
23. Проаналізуйте охоронно-захисну функцію соціального працівника.
24. Проблеми діяльності соціальних працівників по реалізації соціальної політики держави в умовах фінансово-економічної кризи в Україні.
25. Об'єкт і суб'єкт соціальної роботи.

26. Поняття соціального виключення та дискримінації отримувача соціальних послуг.

27. Цінності у соціальній роботі: класифікація цінностей соціальної роботи за Шуламїт Рамон, Девідом Бренденом, Іганом. Базові цінності соціальної роботи в Україні.

28. Традиційні класифікації теорій та моделей соціальної роботи.

29. Сфери та напрямки діяльності соціального працівника.

30. Дайте характеристику отримувачам соціальних послуг в соціальній роботі.

31. Поняття «імпауермент» та групи взаємодопомоги.

32. Професійне спілкування у соціальній роботі.

33. Моделі комунікацій в соціальній роботі.

34. Спілкування як взаємодія у соціальній роботі.

35. Рефлексивне та не рефлексивне спілкування у соціальній роботі.

36. Специфічні теорії та моделі в соціальній роботі.

37. Дайте характеристику Інтегративній моделі якості життя.

38. Стигма та дискримінація: чинники та рівні, прояви та наслідки.

39. Поняття «процес» у практичній соціальній роботі.

40. Основні риси процесу соціальної роботи, циклічність.

41. Провідні фази процесу роботи з клієнтом: первинне оцінювання, планування догляду, втручання, кінцеве оцінювання.

42. Охарактеризуйте первинне оцінювання як одну з фаз процесу роботи з отримувачем соціальних послуг.

43. Дайте характеристику плану втручання в процесі роботи з отримувачем соціальних послуг.

44. Класифікація теоретичних моделей соціальної роботи.

45. Характеристика психологічних моделей в соціальній роботі.

46. Охарактеризуйте соціологічні моделі в соціальній роботі.

47. Дайте характеристику комплексно-орієнтовним теоріям соціальної роботи.

48. Розкрийте зміст сучасних теорій та моделей соціальної роботи.

49. Охарактеризуйте специфічні теорії та моделі соціальної роботи.

50. Характеристика напрямів теорії та практики соціальної роботи, що орієнтований на сильні сторони отримувача соціальних послуг.

51. Феміністична теорія в соціальній роботі.

52. Моделі прийняття рішень: патерналістична, інструментальна, контрактна, персоналістична.

53. Дилема у соціальній роботі та пріоритети при вирішенні професійних дилем.

III семестр

1. Представництво інтересів отримувача соціальних послуг у соціальній роботі. Типи представництва соціального працівника (професійне представництво, громадське, само представництво, юридичне, представництво рівних, колективне, посередництво).

2. Охарактеризуйте посередництво як тип представництва інтересів отримувача соціальних послуг.

3. Доречність поради та її конфіденційність.

4. Ведення професійних записів у соціальній роботі.

5. Специфіка консультування в соціальній роботі.

6. Особливості консультативного процесу та консультативної взаємодії з отримувачем соціальних послуг.

7. Розкрийте зміст телефонне консультування у соціальній роботі.

8. Різновиди та стратегії представництва інтересів у соціальній роботі.

9. Охарактеризуйте особливості процесу індивідуального представництва інтересів у соціальній роботі.

10. Дайте характеристику вуличній соціальній роботі.

11. Особливості соціально-вуличної роботи з дітьми різних категорій.

12. Вулична соціальна робота з особами, що вживають психоактивні речовини.

13. Вулична соціальна робота з бездомними особами.

14. Класифікація форм соціальної роботи.

15. Індивідуальна форма соціальної роботи.

16. Групова форма соціальної роботи.

17. Соціально-педагогічний тренінг як групова форма в соціальній роботі.

18. Метод втручання у критичних ситуаціях.

19. Характеристика роботи у громаді як методу соціальної роботи.

20. Сімейна терапія в соціальній роботі.

21. Проблеми, що виникають в процесі соціалізації молоді.

40. Соціальне посередництво та консультування в соціальній роботі.

41. Основні моделі соціальної підтримки населення в сучасному світі.

42. Особливості надання соціальних послуг в громаді.

43. Класифікація соціальних послуг в українському законодавстві.

ЗРАЗКИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, якостей, трудового досвіду і норм поведінки, що забезпечують можливість успішної роботи з певної професії – це:

- а) професійна підготовка;
- б) професійна компетентність;
- в) освітньо-кваліфікаційна характеристика фахівця;
- г) педагогічна майстерність

2. Сучасний соціальний працівник-це:

- А) фахівець у галузі соціальної інженерії та соціальних технологій
- Б) фахівець у галузі генної інженерії та соціальних технологій
- В) фахівець у галузі соціальної інженерії та соціальних програм

3. Фахівець із соціальної роботи повинен знати:

- А) теоретичні засади соціальної роботи, її культурні корені, традиції, вітчизняний і зарубіжний досвід, сучасні завдання, методи організації соціального захисту населення
- Б) теоретичні та методологічні засади соціальної роботи, її історичні корені, традиції, вітчизняний і зарубіжний досвід, сучасні завдання, методи організації соціального захисту, допомоги та підтримки населення.
- В) теоретичні та методологічні засади соціальної роботи, її історичні корені, традиції, вітчизняний і зарубіжний досвід, сучасні завдання, методи організації економічного захисту населення

4. Фахівець із соціальної роботи повинен мати навички:

- А) соціально-психологічного і соціологічного аналізу, діагностики умов і рівня життєдіяльності різних соціальних категорій і груп населення
- Б) соціально-психологічного і ситуаційного аналізу, діагностики умов і рівня життєдіяльності різних соціальних установ і груп населення
- В) соціально-психологічного і ситуаційного аналізу, діагностики умов і рівня життєдіяльності різних соціальних категорій і груп населення

5. Фахівець із соціальної роботи повинен уміти:

- А) проводити соціологічні дослідження ,прогнозувати розвиток соціальних процесів і враховувати їх результати у своїй роботі та під час врегулювання соціальних конфліктів
- Б) проводити психологічні дослідження ,прогнозувати розвиток соціальних процесів і враховувати їх результати у своїй роботі та під час врегулювання соціальних конфліктів

В) проводити соціологічні дослідження ,прогнозувати розвиток політичних процесів і враховувати їх результати у своїй роботі та під час врегулювання соціальних конфліктів

6 Фахівець із соціальної роботи повинен володіти:

А) організаторськими здібностями, високою економічною культурою, педагогічним хистом, бути комунікабельним, товариським , співчутливим, готовим до самопожертви

Б) організаторськими здібностями, високою загальною культурою, художнім хистом, бути комунікабельним, товариським, співчутливим, готовим до самопожертви

В) організаторськими здібностями, високою загальною культурою, педагогічним хистом, бути комунікабельним, товариським, співчутливим, готовим до самопожертви.

7. Альтруїзм – це:

А) моральна якість, яка характеризує готовність людини безкорисливо жертвувати власним життям заради блага держави

Б) моральна якість, яка характеризує готовність людини безкорисливо жертвувати власними майном заради розвитку культури

В) моральна якість, яка характеризує готовність людини безкорисливо жертвувати власними інтересами заради блага іншого.

8. Предметом соціальної роботи як науки є :

А) відповідність потреб людини і ресурсів соціальних систем, прогнозувати взаємодію людини з її фізичним і соціальним оточенням

Б) соціальні процеси і соціальні явища, що безпосередньо стосуються життєдіяльності особистості, її сім'ї

В) соціальні процеси і соціальні явища, що безпосередньо стосуються життєдіяльності особистості, конкретної соціальної групи, громади

9. Соціальний працівник-це:

А) професійно підготовлений фахівець, який має необхідну кваліфікацію у сфері соціальної роботи і надає соціальні послуги

Б) професійно підготовлений фахівець, який має необхідну кваліфікацію у сфері індивідуальної роботи і надає юридичні послуги

В) професійно підготовлений фахівець, який має необхідну кваліфікацію у сфері групової роботи і надає економічні послуги послуги

10. Соціальна робота належить до групи професій:

А) «людина-людина»

Б) «людина-природа»

В) «людина-знак»

11. Залучення людей до дій щодо розв'язання соціальних проблем певної вразливої групи чи громади – це:

- А) активізація-мобілізація
- Б) консультування
- В) навчання – наставництво

12. Методи соціальної роботи – це:

- А) сукупність прийомів , методів діяльності
- Б) сукупність прийомів , способів діяльності
- В) сукупність прийомів , технологій діяльності

13. Стратегії втручання – це:

- А) спільні підходи до процесу надання допомоги , якими послуговуються соціальні працівники у своїй повсякденній діяльності
- Б) конкретні підходи до процесу надання допомоги , якими послуговуються соціальні працівники у своїй повсякденній діяльності
- В) загальні підходи до процесу надання допомоги , якими послуговуються соціальні працівники у своїй повсякденній діяльності

14. Кваліфікаційні вимоги до спеціалістів різних рівнів такі:

- А) знання , навички, вміння , функції
- Б) знання , навички, вміння , потреби
- В) досвід , навички, вміння , функції

15. Соціальному працівнику доводиться мати справу з:

- А) клієнтами , місцевими мешканцями, фахівцями, консультантами
- Б) клієнтами, місцевими мешканцями, фахівцями, вчителями
- В) отримувачами соціальних послуг, місцевими мешканцями, правознавцями, консультантами

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Актуальні питання соціальної роботи: навч. посібник. / О.М.Денисюк та інш.ред.кол.: О.В.Епель, Т.Л.Лях, І.В.Силантьєва. Ужгород: РІК-У, 2023. 420.
2. Горілий, А. Г. Історія соціальної роботи : навч. посіб. ред.: І. Миколюк. Т.: Астон, 2004. 174 с.
3. Євтух М. Б. Соціальна робота в зарубіжних країнах [Текст] : навч. посіб. / Євтух М. Б., Носко М. О., Грищенко С. В. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Леся, 2016. 287 с.
4. Капська, А. Й. Соціальна робота: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 325 с.
5. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики. Суми: Сумський державний університет, 2019. 189 с.
6. Лісовець, О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Академія, 2011. 256 с.
7. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота: теорія і практика: Підручник. Київ: Каравела, 2015. 189 с.
8. Пихтіна Н.П., Новгородський Р.Г. Профілактика та соціально-педагогічна робота з дітьми девіантної поведінки: Навч.-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. Миколи Гоголя, 2007. 239 с.
9. Сучасні теорії соціальної роботи: Антологія [упор. Т. Семигіна]. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с.
10. Соціологія соціальної роботи: теорія та практика [Текст] : підручник / М. П. Лукашевич, Ф. Ф. Шандор ; ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". - Ужгород : РІКУ, 2018. 231 с.
11. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
12. Соціальна робота: реалії та виклики часу: навчально-методичний посібник. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 219 с.
13. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. А. Харченко; за заг. ред. І. Д. Зверевої. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
14. Соціальна робота: Технологічний аспект : навч. посіб. / А. Й. Капська, О. В. Безпалько, Р. Х. Вайнола ; ред. А. Й. Капська. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.
15. Теорії і методи соціальної роботи : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Семигіна, І. І. Мигович, І. М. Грига та ін. К.: Академвидав, 2005. 328 с.

Допоміжна

1. Актуальні проблеми соціальної сфери : [збірник статей студентів і викладачів / за заг. ред. С.М. Коляденко]. Житомир: Вид-во Житомирського

державного університету імені Івана Франка, 2023. Вип. 13. 91 с. дата звернення 17.10.2023 р.). URL: http://eprints.zu.edu.ua/36966/1/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_2023.pdf

2. Архипова, С. П. Методи та технології роботи соціального педагога: навч. посіб. К.: Слово, 2011. 496 с.

3. Абетка соціального педагога : спецвипуск. *Соціальний педагог*. 2011. N 1. С. 1-63.

4. Безпалько, О. В. Соціальна робота в громаді : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 170 с.

5. Белецька І. В. Діяльність соціального педагога в контексті організації змістовного дозвілля розумово відсталих дітей. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2010. N 4. С. 31-37.

6. Бойко О. М. Глобальне визначення соціальної роботи та український контекст. *Наукові записки НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота*. 2017. Т. 199. С. 85-90.

7. Городнова Н.М. Кабінет психолога в системі освіти. К.: Шк.. світ, 2009. 128 с.

8. Єдина технологія надання соціальних послуг центрами зайнятості України (удосконалена) : науково-дослідна робота / Ю. М. Маршавін, Д. Ю.Маршавін, Л. Є. Ляміна, Л. М. Фокас. К., 2010. 485 с.

9. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навч.-метод. посіб. / Колупаєва А.А., Софій Н.З., Найда Ю.М. та ін. ; за заг. ред. Л.І. Даниленко. К. : ФОП Придатченко П.М., 2007. 128 с.

10. Ілляшенко Тамара. Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітній школі. *Соціальний педагог*. 2009. № 5. С.26-35

11. Капська, А. Й. Тенденції становлення соціальної роботи.

12. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. К.: Самміт-Книга, 2009. 272 с.

13. Краснова Н. П. Етика ставлення соціального педагога до своєї праці. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2009. N 4. С. 84-92.

14. Курс лекцій за загальною та галузевою складовими підвищення кваліфікації керівників і спеціалістів державної служби зайнятості / за заг. ред. В. Г. Федоренка. К.: ІПК ДСЗУ, 2013. 550 с.

15. Моя перша робота: порадник для молоді : [метод. посіб.] / упоряд.: С. М. Артеменко, Л. Л. Горобчук, Н. Є. Троценко, Т. П. Поліщук ; за ред. Н. Є. Троценко. Бердичів : Приватна друкарня Синельникова, 2011. 136 с.

16. Отрощенко Н. Л. Особливості роботи соціально-педагогічного центру профорієнтації в загальноосвітній школі. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2011. N 4. С. 11-19.

17. Панагушина О. Є. Взаємодія школи з молодіжними організаціями як чинник успішної соціалізації підлітків. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2009. N 3. С. 29-35.

18. Савельчук, І. (2020). Сутнісні й змістові характеристики становлення теорії та практики соціальної роботи. Vol. 7, No. 4. TernopilAberdeen,

2020. pp. 436-451. (дата звернення 17.10.2023 р.). URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/24608/1/Savelchuk.pdf>

19. Слозанська Г.І. Чи варто спиратися на теорії соціальної роботи під час планування інтервенцій у практиці соціальної роботи в територіальній громаді: критичний аналіз. (дата звернення 17.10.2023 р.). URL: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/3427>

20. Сорочинська, В. Є. Організація роботи соціального педагога : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: КОНДОР, 2010. 208 с.

21. Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток. *Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, 5-6 червня 2020 р.*; [за заг. ред.: Нагірняка М.Я.]. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 285 с. (дата звернення 17.10.2023 р.). URL: <http://surl.li/mtdfy>

22. Тименко, В. М. Історичні етапи розвитку теорії соціальної роботи в США (дата звернення 17.10.2023 р.). URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/2147>

23. Тлумачний словник-мінімум із соціальної педагогіки та соціальної роботи. упор. Л. В. Лохвицька. 2-ге вид., оновл. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 232 с.

24. Трубавіна. І.М. Можливості застосування зарубіжних теорій соціальної роботи щодо сім'ї в Україні (дата звернення 17.10.2023 р.). URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1315/1/25.pdf>

25. Холодецька Н. Робота з дітьми "групи ризику": на допомогу початківцю. *Соціальний педагог*. 2010. № 5 (травень). С. 275-6.

26. Царенко Л. Наративне консультування в роботі соціального педагога та практичного психолога. *Соціальний педагог*. 2010. № 5 (травень). С. 57-62.

Навчальне видання

**Новгородський Р. Г.,
Махоткіна Л. Б.**

Методичні рекомендації до вивчення
навчальної дисципліни

«ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

Технічний редактор – І. П. Борис
Верстка, макетування – В. М. Косяк

Підписано до друку 10.01.24
Гарнітура Times New Roman
Замовлення №

Формат 60x84/8
Обл.-вид. арк. 2,26
Ум. друк. арк. 2,55

Папір офсетний
Тираж ел вид.

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3/4
(04631)7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@mail.ru
www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.